

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren post.

Deželni odbor proti c. kr. kmetijski družbi.

Kmetijska družba je otvorila pred kratkim na Vrhniki petmesečni mlekarški tečaj. Nesreča je hotela, da je poverila organizacijo tega zavoda mlekarškemu strokovnjaku Legvartu; kajti že v par dneh je bila ta nova šola na tem, da se ali zapre, ali pa da ubijejo njeni učenci celih pet mesecev na Vrhniki za drag denar popolnoma brezplodno. Kmetijska družba je morala naknadno odposlati dva odbornika na lice mesta, da uredita tečaj in storita, kar se v danih razmerah storiti da.

Kakor strela iz jasnega neba pa se prikaže na Vrhniki tudi deželni odbornik Lampe. Govori z Legvartom. Na velikonočno soboto izide nato v „Slovenca“ njegov proti c. kr. kmetijski družbi naperjen članek, češ, da ista pri tečaju sploh nima ničesar opraviti. Te dni pa sklene deželni odbor na predlog odbornika Lampeta, da uredi po grofu Barbu razmere v mlekarškem tečaju na Vrhniki in da vodi odslej kmetijsko-poučne tečaje deželni odbor sam.

Reči bi utegnil kdo: „Bodimo zadovoljni, da se začne v deželni hiši nov kurz; saj se stari deželni odbor za tečaje sploh veliko brigal ni!“ Dobro! Ali novi deželni odbor bi lahko deloval sporazumno s c. kr. kmetijsko družbo in ne proti njej; saj je bila ravno c. kr. kmetijska družba nad vsakim strankarstvom vzvišena in je storila za našega kmeta — brez razlike — že toliko dobrega, kot nobena druga korporacija na Kranjskem. Tudi imajo v kmetijski družbi vse stranke svoje zastopnike. Načeluje ji pa sedaj državni poslanec Povše, ki pripada h klerikalni stranki! Zakaj vendar nastopa novi deželni odbor v katerem imajo klerikalci odločilno besedo, proti kmetijski družbi, v kateri vladajo klerikalci?

V deželnem odboru sede danes najstrastnejši klerikalni strankarji, ki pravijo: „Kdor ni popolnoma z nami, je proti nam; kdor pa je proti nam,

tega uničimo.“ Edinole ta princip jim je svet in kaj jim je mar vse drugo! Zastopniki te radikalne struje v klerikalni stranki so že stari sovražniki c. kr. kmetijske družbe. Prvoten namen njihovih strankarsko-gospodarskih organizacij je že bil ta, da se oškoduje ali uniči kmetijska družba. Odvzeti so ji hoteli predvsem blagovni promet. A zaupanje našega ljudstva v kmetijsko družbo je tako neomejeno, da je kmetijska družba vzlic klerikalnim napadom še napredovala in sicer bolj kot kdaj preje. S tem, da je sedaj prišlo v deželni odbor radikalno krilo klerikalne stranke, se začinja nov boj proti kmetijski družbi. Dr. Šušteršiču, Šukljeju in Lampetu ni še dovolj, da so izrinili iz deželnega odbora miroljubnega poslanca Povšeta, sedaj že zopet vzdigujejo glave proti njemu in sicer kot predsedniku in vodji c. kr. kmetijske družbe! Kmetijski družbi pa hočejo polagoma odvzeti ves delokrog, ki spada nekako v področje deželnih kulturnih svetov. In že se veseli Legvart, ter trobi po celi deželi: „Mi ustanovimo deželno-kulturni svet in kmetijska družba je „fuč!“

Bližamo se torej času, ko izbruhne znova boj proti naši veleodlični kmetijski družbi. Pripoznamo sicer, da ima klerikalna triperesna deteljica v deželnem odboru vso moč, a pomni naj dr. Lampe, da deželni odbor še ni podružnica škofove pisarne! Deželni odbor je zastopnik celokupnega prebivalstva na Kranjskem in če se bodo klerikalci v njem postavljali na izključno strankarsko stališče, bo v našem ljudstvu zavrelo tako, kot takrat, ko so se kmečke pesti oprostile robote graščakov. Le terorizirajte! Nam je prav! Tim večji bo naš odpor in tim preje bo po vas!

Politične vesti.

Celovška advokata dr. Müllerja in dr. Brejca napada nemški koroški časopis, ker sta pri razpravi med dvema slovenskima strankama govorila med sabo slovensko. Nesramen hrušč in trušč je nastal v nemškem

taboru, kakor če bi jih bil kdo žive drl. Nemcem se godi strašna krivica, če govore Slovenci, če so med sabo v svojem jeziku! Prismojenih hujskarij noče biti konca. Zdaj pozivlja list Nemce, naj se izogibljejo pisarn slovenskih odvetnikov. „Sramota onim Nemcem, ki hodijo k Slovencu se posvetovat! Njih imena bomo objavili v svojem listu“. S tem pozivom so koroški Nemci zanesli boj na polje, na katerem bodo goreli sami. Zakaj, če sprejmejo koroški Slovenci boj, ki ga Nemci lehkomišljeno napovedujejo, se bodo koroške razmere spremenile v našo korist. Čemu nosimo Slovenci svoj denar nemškimi advokatom, notarjem, trgovcem? „Svoji k svojim!“ to bodi naše geslo tudi drugod. Nemci so že presiti našega kruha, dajmo ga svojim rojakom. Dolžnost vsakega narodnjaka povsem Slovenskem je, da podpira le Slovenca, brata. Poučujmo v tem oziru tudi manj zavedne Slovence!

Državni proračun za leto 1909, katerega je ministrski svet sestavil se veliko ne razločuje od lanskega proračuna, le vojno ministrstvo zahteva 22 milijonov več, kakor lani. S tem poviškom se bode gradilo nove bojne ladije in častnikom se bode zvišalo plače.

Jezikovne zadeve na Češkem. Osemdeset čeških okrajnih in občinskih zastopov je sklenilo, da toliko časa ne bodo sprejemali nobenih nemških dopisov, dokler nemški sodniki v nemških okrajih češkega kraljestva ne bodo sprejemali in reševali čeških vlog. To je najboljši odgovor na nemška izzivanja.

Gališka še nima novega namestnika. Največ upanja za to mesto ima baje poslanec dr. Bobrzinski, ki je hud nasprotnik Malorusov.

Dopisi.

Iz Hotedršice. Občinske volitve so se vršile 26. marca. Pri teh volitvah je šlo v volilni boj vse, kar leze in gre klerikalno. Pristaši „Kmetske stranke“ se volitve večinoma niso udeležili. Razume se tedaj, da je šlo klerikalcem zelo po sreči. V odbor so spravili same pristne podrepnike. Pristaši „Kmetske stranke“ pa so vložili pritožbo zoper volitve. Vzrokov je mnogo, torej bode gotovo dež. vlada volitve razveljavila. Kako so klerikalci agitirali za obč. volitve? Nasilna agitacija od raznih klerikalnih šarž postaja pri nas od dne do dne neznosnejša. Kar so ti ljudje počenjali pri zadnjih obč. volitvah, je odveč! Štiri „dišeče cvetke“ iz klerikalnega vrta so lazile noč in dan od volilca do volilca. Agitirale so na najnesramnejši način. S „svetim“ navdušenjem so lagali, da če bo v občini zmagala liberalna stranka (pri nas ni te stranke, ampak je le „Kmetska stranka“. Op. dop.), bodejo takoj k nam upeljali francoske razmere, bodejo cerkev podrli, bode vera v nevarnosti i. t. d. Kdor pa se jim ni udal, so mu grozili, da ga bodo hudički na drobne kosce raztrgali in ga potem pekli na žerjavici v peklu. Če je pristaš „Kmetske stranke“ klerikalcu dolžan, prišel je ta na dan volitve

in mu grozil, če ne bo volil s klerikalno stranko, ga bode takoj pognal njega in družino po svetu s trebuchom za kruhom. Jarc, glavni kolovodja tukajšnjih klerikalcev, pa je dan pred volitvijo napravil pojedino svojim backom v župnišču. Jarc je točil rujno vince v ta namen, da bi kar največ volilcev vjel na svoje limanice. In res se mu je posrečilo vjeti več neznačajnejšev in, ko so se ga ti „kremeniti značaji“ precej navlekli, je bilo „navdušenje“ za klerikalno stranko seveda „velikansko“, kakor poroča dopisun Žitnikovega „telesnega žurnala“. Sramota za klerikalizem, ko ga morajo s takimi sredstvi vzdrževati na površju! Fej klerikalni svojadi! — Možgani se morajo „kravžljati“ Jarcu, kajti le na ta način si moremo razlagati dejstvo, ko neprestano ruje proti „Kmetski stranki“ in udriha z loparjem po kmetih, ki ga mastno živijo. Čemu vtikate nos v reči, ki vas prav nič ne brigajo? Držite se svojega svetega poklica, ki ste ga dolžni natančno spolnovati. — „Saperlot! Dali smo „liberalcem“, pa še bolj jim bomo“, tako je kričal Gr. „tehant“ nekaj dni pred obč. volitvami v klerikalni gostilni. In vsi klerikalci so z izbuljenimi očmi zijali to „cvetko sv. čistosti“. Ko pa je prišla v gostilno še mati županja, je „tehant“ (kakor ga sploh ljudstvo imenuje) na mah utihnil o „liberalcih“. Kakšen vzrok je imel, ne vemo. Hudomušneži trdijo nekaj zanimivega! Svetujemo Gregarjevi imenitnosti, da kadar ne ve kaj družega čenčati kot o „liberalcih“, naj premišluje, kaj prepoveduje šesta božja zapoved. — Konsumno društvo nameravajo klerikalci ustanoviti. Mi nimamo nič proti temu. Več, ko bo prodajalen v vasi, boljše bo za nas. Samo to naj pazijo klerikalci, da ne bode nekega lepega dne pri nas velik polom. — Prav čedne stvari so prišle na naši c. kr. pošti na dan. Pismonoša Dolžan, ki je soprog c. kr. poštarice, ima marsikaj na vesti. Orožniki pridno poizvedujejo o škandaloznih poštnih razmerah. Bolj natančna poročila o tem sledijo. — Nesreča. Učenec Anton Petrovčič iz Ravnika je pomagal starišem orati. Gonil je voli. Ko so branali, se je en vol odpregel. Učenec je vola zopet vpregel. Ko je ta posel izvrševal, skočil je vol in nesrečnega dečka spravil pod težko brano in ga en čas vlekkel po njivi. Ubogemu dečku je razmesarilo vso nogo in med stopalom in kolenom popolnoma zlomilo. Deček bode težko okreval. Nesreča nikjer ne miruje.

Iz Žirov. V nedeljo, dne 12. aprila je predaval tukaj urednik „Perotninarja“ gosp. Anton Lehrmann o koristi in dobičku maloživinoreje kokoši in kuncev. Gosp. predavatelj je v poljudni in živi besedi orisal umno rejo malih domačih živali. Mož je strokovnjak teoretično in praktično izobražen v svoji stroki, zato je tudi umel živo naslikati koristi, ki jo donaša reja teh živali. Navajal je zglede iz svoje praktične skušnje v Tržiču. Dokazoval je potrebo in korist zaklopnih gnezd za kokoši, kakor njih umno rejo, pravilno krmljenje ter odbiro za pleme, za koje se morajo jemati le najboljše živali, ki donašajo največ dohodkov. Plemenitev se ne sme vršiti v sorodstvu. Pozival je na-

vzoče, naj se po možnosti oprimejo reje perotnine in kuncev, ker bo to njim samim v korist. Uspeh se seveda pokaže le pri pravilnem krmljenju in pravilnem odbiranju za pleme. Gosp. A. Lehrmann je priporočal navzočim, naj ustanovijo takoj perotninarsko zadrugo, koja bo zvezana z glavno centralo v Ljubljani, ki bo skrbela za najboljše odjemalce na svetovnem trgu, in bo dobiček ostajal v rokah rejcev samih, dočim ga imajo sedaj prekupci, tako da na stroške slovenskih kmetov bogati nemško podjetje v Gradcu, ki spravlja ogromni dobiček. Da gre naše imetje v tuje kremplje in se nabira kapital v nemških rokah, je kriva naša nevednost. Poprimimo se torej vsi umne reje in prodajmo svoje blago združnim potom. S tem pomagamo sebi, svojemu narodu do boljše bodočnosti in blagostanja. Navzoči, katerih žal ni bilo mnogo, niso bili voljni takoj izvoliti odbora in so se domenili, da se prične kupovati perotnina in jajca v jeseni v naših mlekarah, kar je tudi najprimernejše. — Želeti je le, da bi predavanje doseglo obilo uspehov, kar bi znatno povzdignilo našo produkcijo. Za stvar seveda sedaj še ni velikega navdušenja. Nekateri naprednejši se bodo morali najprej oprijeti; kakor sploh za vsako stvar, tako je tudi za to: Najprej je treba dobrih zgledov, potem šele pride v splošno veljavo. Ljudje so pač kakor povsod preveč starokopitni, novotarije, četudi najboljše, se jim zdijo dostikrat smešne, mesto da bi poskusili resno, se marsikateri radi norčujejo. In to je baš krivo, ker smo prepovršni, da smo nevedni in „revni narod slovenski“, ker ne znamo vsestransko in temeljito izkoriščati svoje rodne zemlje, zato jo izkoriščajo tujci. Mi pa hitimo v tuje kraje na Nemško in v Ameriko prodajat svoj mozeg in svoje moči, kar je pač žalostno. Večina nas je postala duševnih sužnjev marioneta brez lastne misli. Mesto prepričanja in premišljevanja gojimo slepo vero, vero brez dejanja, kojo nam vtepajo naši voditelji že stoletja v glavo in koja je tudi kriva naši potlačeni. V zadnjem času se obrača na bolje, mladina in sploh razumnejši so se pričeli emancipirati, duševna „svobodna misel“ pridobiva vedno več privržencev in ona je temelj napredka. Šele, kadar človek spozna sam sebe, svoj položaj in dobi temeljitije pojme o namenu človeštva in ljudske družbe, šele potem prične ceniti svoje delo, premišljevati resno in stremiti za pravim napredkom in višjimi cilji. Torej samo višja izobrazba, čitanje, študiranje, premišljevanje in šolstvo nas bo privedlo do boljšega blagostanja in plemenitejšega življenja, kojega nam stari svetovni nazori z vso „pobožnostjo“ niso mogli in ne morejo pripraviti. Da je temu tako, nam dokazuje vsa zgodovina in sedanost. — Za novega župana je izvoljen Fran Primožič, posestnik in mizar v Novi vasi. Mož je vsestransko priljubljen in simpatičen, vnet za vsak napredek, ki ume premišljeno nastopati povsod, upamo da bo na pravem mestu. Kmet.

Iz Zagorja. Na dopis tukajšnjega gospodarskega odbora z dne 18. t. m. se pač ne maramo po časopisih

glede osebnega natolcevanja prepirati in opravičevati kajti znano je, da se javnost za take stvari le malo ali nič ne zanima; medsebojne spore naj sodijo druge oblasti, ne pa ljudstvo, katero nima od tega nobenega dobička. Omenimo pa drugo stvar, katera vedno zadeva javnost in vprašamo tukajšnji gospodarski odbor, ker trdi, da izpolnjuje svojo dolžnost: „Zakaj ni isti nobenemu vaščanu povedal, koliko je dobil za sporna tla med Korenovim in cerkvenim zidom, katera spadajo občini?“ Mari ni to važna zadeva? Sedanji načelnik gospodarskega odbora pravi nadalje, da dela nepristransko, ve se pa, da je zagrizen klerikalec in velik nasprotnik naprednega Zagorja in da stavi naprednjakom zapreke, kjer le more. Pozivljamo ga, naj nam razloži očitajoče krivice napravljene od prejšnjega odbora, katere mu vedno predbaciva, kajti nam niso znane. Dalje mu svetujemo, mesto prejšnjemu odboru kaj očitati, naj sam malo bolj izpolnjuje svoje dolžnosti, kajti vas je pod njegovim nadzorstvom prišla popolnoma ob veljavo, ugled in tudi ob znatno škodo. Poglejmo le malo občinska pota, po katerih ni moči več voziti, pogledjmo dalje pota po vasi, katera so v takem stanju, da ne more sosed do sosedu. Zakaj ne poskrbi za prepotrebno vodo. Preskrbel naj bi ta bistra glava tudi potrebni petrolej pri svetilkah ob glavni cesti. Ta pametni mož naj se pa potrka tudi po glavi in pomisli, koliko škode je napravil z odstranjenjem Kumencovga laza za občino! Toda, ker je ta občinski oskrbnik, kakor rečeno, pod klerikalno komando, je celo mogoče, da mesto takih prepotrebni stvari za vas, pusti napraviti raji kako kapelico! Kaj takega se od njega lahko pričakuje. Več občanov.

Domače vesti.

Za „Sokolski dom“ v Postojni so darovali: brat Baltazar Macner izročil 4 K, ki jih je darovala družba izletnikov na Unec v gostilni „Ribarič“, gđc. Lojzika Salmič nabrala 3 K 24 h. Srčna hvala cenj. nabiralki in nabiralcu kakor tudi vrlim darovalcem! Sokolski na zdar!

Umrla je v Postojni gospa Terezija Krapež v 71. letu svoje starosti, znana pod domačim imenom „Šopovka“, dolgoletna priljubljena gostilničarka na „Ravberkomandi“ pri Postojni. N. v m. p.!

Obisk postojnske jame v mesecu aprilu je zbog slabega vremena jako poveljen.

Vrt poleg železniške postaje v Postojni bode novi gospod načelnik znatno preuredil in ozaljšal, kar je bila skrajna potreba.

Vojaški nabori v Notranjski se vrše: 7. in 8. maja v Postojni za sodni okraj postojnski in senožeški. 9. in 11. maja v Vipavi za sodni okraj vipavski. 13. in 14. maja v Ilirski Bistrici za ilirskobistriški sodni okraj. 16. maja v Ložu za loški sodni okraj. 18. maja v Cerknici za cerkniški sodni okraj. 20. in 21. maja v Idriji za idrijski sodni okraj in 22. maja v Logatci za logaški sodni okraj.

Bavarci v Postojni. V Postojno pride pod vodstvom potovalne pisarne „Adlerflüge“ 90 Bavarcev, da si ogledajo Postojnsko jamo. Izletniki, ki so večinoma premožni Monakovci, so se dne 23. t. m. pripeljali v Ljubljano in so namenjeni v Benetke. V soboto 25. t. m. imajo skupno kosilo v Postojni v kolodvorski restavraciji gospoda Albina Zakotnika. — Prihod teh izletnikov je prvi uspeh prizadevanja mestne občine ljubljanske in „Deželne zveze za povzdigo tujskega prometa na Kranjskem“, da pritegneta v našo deželo mednarodni turistiški tok.

Javna telovadba postojnskega „Sokola“. Na velikonočni pondeljek je priredil postojnski „Sokol“ v dvorani „Narodnega hotela“ javno telovadbo s prosto zabavo in plesom. Povabilu „Sokolovem“ se je drage volje odzvala šestorica telovadcev-akademikov, zares uzorna vrsta, ki je, ne meneč se za trud in stroške, pohitela med svoje ter že po prvem nastopu dosegla popolen uspeh. Postojnska vrsta, broječa sedem telovadcev, pod načelnikom br. Miške je telovadila na drogu in bradlji povsem zadovoljivo. Tu se ne sme prezreti dejstva, da so zlasti ugajali mlajši člani te vrste, kar priča, da imajo veselje do telovadbe in da jih vodi umen predtelovadec. Nekaj nenavadnega, nekaj izvanrednega, pravcati unikum v telovadbi, nam je nudila šestorica naših vrlih telovadcev-akademikov. Telovadba je bila v pravem pomenu besede akademična, in sicer ne le akademična v izberi vaj, ampak tudi v njihovi izvršitvi. Nastopi so bili mirni in sigurni, vaje so se izvrševale s tako lahkoto in eleganco in v toliki popolnosti, da so vzbujale v vseh navzočih brez razlike splošno občudovanje. Čul se je vsepovsodi le glas pohvale; občinstvo se ni moglo dovolj načuditi vratolomnim vajam, kajti kaj takega vendar ni pričakovalo. Le žal, da je bila udeležba tako pičila, kakor še nikoli. Uradništvo je bilo zastopano po dveh gospodih, učiteljstvo je kratkomalo izostalo, a drugega razumništva je bilo tako malo, da bi se ga bilo brez vsake težkoče na prste seštelo, največ je bilo torej priprostih ljudij in okoličanov. Telovadbi je sledila prosta zabava in ples, ki je trajala do ranega jutra. Ko je prišla ura ločitve od naših vrlih telovadcev-akademikov, se je čula splošna želja, da bi nas še večkrat obiskali ter nam bili i nadalje za vglad in spodbujo. Na zdar!

Občni zbor mlekarske zadruge postojnske se vrši v nedeljo dne 26. aprila t. l. ob 1. uri v občinski pisarni v Postojni. Natančneje razvidno iz vabila na drugi strani.

V korist družbi sv. Cirila in Metoda. Tukajšnji restavrater g. pl. Garzarolli je prevzel založništvo budjeviške akcijske pivovarne. Pivo je izborne kakovosti. Ker je pivovarna obljubila, da bode dala od vsakega med Slovenci prodanega hektolitra pive 20 vinarjev za družbo sv. Cirila in Metoda, tedaj naj ne bodi na Notranjskem gostilne, kjer bi se ne točilo budjeviško pivo.

Umrli. V Ljubljani je umrl sprejemnik mestnega daca g. Viljem Lenasi, brat Zgorenjelogaškega župana

gospoda Julija Lenasija. Pripeljali so ga v Gorenji Logatec in tam pokopali. Na Mirkah pri Vrhniki je umrl ondotni posestnik gosp. Karel Kotnik. Bodi jima zemljica lahka!

Čebelarska podružnica v Ilirski Bistrici ima prihodnjo nedeljo dne 26. t. m. ob 4. uri popoldne v prostorih tovarnarja g. Antona Žnideršiča svoj letošnji redni občni zbor s sledečim sporedom: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Volitev načelnika in namestnika. 5. Volitev treh odbornikov. 6. Volitev zastopnika v osrednji odbor. 7. Nasveti. 8. Slučajnosti. V slučaju, da je občni zbor ob 4. uri nesklepčen, vrši se drugi občni zbor ob 5. uri pri vsakem številu navzočih članov. Odbor.

Trnovske čitalnice veselica je dobro vspela. Igralci so bili vsi na svojem mestu; prihodnjo nedeljo 26. t. m. se bode zopet ponavljala, vstopnina bode jako nizka. — Dramatični odsek je sklenil, da gre, ako bi kje želeli, takoj gostovat popolnoma brezplačno, ako bi dotično društvo imelo prostor za igranje. Naše mnenje je, da bi se društva bolj združila in podpirala eno drugo z gostovanji, s posojevanjem igralne oprave in drugih reči, kajti le na ta način bi se doseglo veliko vspeha, kajti potem bi vzcvetelo navdušenje, ako bi si tekmovali med seboj v delovanju. Torej na noge društva, ako imate prostore, kar naznanite željo in gotovo bo vam izpolnjena. „Šivilja“, v štirih dejanjih, „Dva gospoda pa en sluga“, v enem dejanju, „Krofi iz Kranja“, v enem dejanju, „Damoklejev meč“, v enem dejanju, in nekaj komičnih prizorov bi lahko uprizorili, ako bi kje hoteli in da bi pomagali dotičnemu društvu.

Iz Trnovega. Za smeh in kratek čas imamo v Trnovem „Plehkega študenta“. Ta je veleučena glava in je poslal v „Domoljuba“ neko poslano, kjer podlo napada nekoga, a ga ne imenuje z imenom, ker se boji, da bi šel v „keho“ za svojo resnico. Imenuje nekega Zaplotnika in pa nekega učitelja, gotovo g. Lampreta, toda uverjen naj bo, da gospod učitelj nič ne ve o tem dopisovanju, kar društvo lahko potrdi. Toda drugič naj se podpiše s celim imenom, da ne bodo brali ljudje mesto Fr. A. Ličan: Frfra Antikrist Ličan, kajti ljudje niso tako brihtni, kakor pa je nekdo, ki je računal in delal bilanco v nekem kraju in celo po 50 K in še več prišteval. Niso tudi tako brihtni, da bi pošiljali razžaljiva anonimna pisma, kakor to nekdo dela, ker misli, da bode zatajil, pa se izda. Pred malo časom je poslal meni neko dopisnico in gori svojo podobo (naslikan je bil osel) in je zlepil dve dopisnici skupaj, da bi prikril pisavo, pa smola, ker take reči gredo rade narazen, ako se jih omoči. Pozivljam ga, naj razloži, kaj misli z Zaplotnikom in vasjo K., potem se pa pogovorimo na dostojnem mestu. Gospoda Lampreta pa naj pusti v miru.

Z nožem ga je dregnil. Anton Podboj, po domače Arhov, 26 letni posestnikov sin iz Spodnje Planine in Anton Težak, 21 letni čevljarjev sin od ravnotam sta se delj časa pisano gledala in tudi večkrat

spopadla. Na velikonočni pondeljek zvečer ob 11. uri je šel Anton Težak po cesti proti Gorenji Planini. Pri tej priliki se mu nekdo približa in ga dregne v spodnji del prs. Težak je šel takoj proti domu in klical na pomoč, a nobenega ni bilo, da bi mu pomagal. Obležal je na prostem poleg hleva. Zjutraj so ga našli nezavestnega in ob 7. uri je bil mrtev. Podboj se je še tisti dan sam prijavil.

Nezgoda. Ženo Antona Marušiča, posestnika iz Zagona pri Postojni je njena krava tako nesrečno dregnila z rogom v desno oko, da bo oslepela. Odpeljali so jo v ljubljansko bolnico.

Prosveta.

Občni zbor „Maticе Slovenske“ bo v pondeljek, dne 25. maja ob 8. uri zvečer v veliki dvorani ljubljanskega „Mestnega doma“. — V smislu § 4., točka b, društvenih pravil naj blagovolijo cenjena gospoda društveniki eventuelne samostalne predloge vsaj 14 dni pred občnim zborom (do 11. maja) prijaviti odboru. Za odbor dr. Ilešič, predsednik.

Družba sv. Cirila in Metoda je izdala v proslavo 150 letnice in 100 letnice Bleiweisove prav lepe razglednice Slovincem za piruhe. Izdelala jih je domača tiskarna „Blasnikova tiskarna.“ Trgovci in drugi odjemalci razglednic dobe pri nakupu zdaten popust. Dobe se v družbini pisarni „Narodni dom“ vsak dan popoldne v uradnih urah od 3.—6. Zunanji odjemalci jih dobe poštne prosto. Znesek se lahko vpošlje po prejetju blaga po poštno-čekovni položnici. — Upamo, da se bo v kratkem oglasilo mnogo naročnikov.

Družbi sv. Cirila in Metoda neso nabiralniki jako lepe doneske, kar nam dokazujejo mesečni izkazi. Vsled tega je sklenil odbor, da se jih naroči 500 novih; upa namreč, da ne bo nobene gostilne, nobene kavarne, trgovine, čitalnice, trafike i. t. d. kjer bi ne bilo družbinega nabiralnika, kjer bi se ne stekali darovi za obrambo naših mej. Posnemajmo v narodnem delu brate Čehe, pa tudi svoje narodne nasprotnike. Nabira se sicer počasi, a nabira se vedno in na več krajih, tako, da bo družba smela na nabiralnike računati kot na svoj najboljši vir. Ker je pa nevarnost, da nabiralniki zaspel, in ker bo pri takem številu težko obdržati vse v evidenci, zato se prosi uljudno vse one gospode, ki jih že imajo in ki jih bodo imeli v oskrbi, da pošiljajo točno vsak mesec, ali vsaj vsak drugi mesec (v času od 1. — 25. vsled mesečnega izkaza). Zneski naj se pošiljajo naravnost na „Družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, Narodni dom“, ne pa na časopise, dostavi naj se tudi vedno, da je iz nabiralnika in iz katerega. Posebno se prosi tiste gospode, ki imajo stare nabiralnike, da pošljejo v kratkem iz njih doneske, a zraven naj dostavijo, kje je nabiralnik in kdo ga ima v oskrbi. Ker pa nove nabiralnike kmalu vse dobimo, prosimo dotične gospode, ki so voljni prevzeti jih v oskrb, da nam blagovolijo naznaniti svoje naslove, da se jim

nabiralniki takoj dpošljejo, ko pridejo, da se prične delovati po vsem Slovenskem za edino naše obrambno društvo.

Narodno gospodarstvo.

Ali naj vzgojim zelenjadne sadike sam?
Nekdo piše: Mnogi kupujejo sadike za svoj vrt pri znanih vrtnarjih. To pa ni vselej dobro. Skušnja me je izučila, da vspevajo na mojem vrtu posebno dobro le te ali one vrste. Ali pa goji dotični vrtnar ravno te vrste? Vrtnar vzgoji mnogokrat sadike na premajhnem prostoru, zato so prehitro zrasle in imajo slabe korenine. Kadar presadim sadike, jih presadim previdno z zemljo vred. Vrtnar pa dostikrat nima časa skrbno izruvati korenin. Če ne dosežem drugega, se mi vsaj rastline prej primejo in boljše rastejo. Zato sejem najrajši sam in ne kupim sadik.

Ljubljanski Trnovčani in Krakovčani so znani kot izvrstni vrtnarji. Zdaj je v njih vrtih že vse zeleno. V lepo vrejenih gredicah zapazimo različne vrste salat in drugih sadik. Pri tej priliki prosi uredništvo, da bi mu notranjski g. posestniki in g. učitelji poročali o stanju setev in drugih gospodarskih vspehah na Notranjskem. Tudi nasveti v gospodarskem oziru, ki bi se objavili pod tem zaglavjem, so nam dobro došli.

Koliko stane lov v Avstriji. Lovsko poročilo iz l. 1905 podaje sledeče številke, ki bodo morebiti zanimale naše bralce:

Plača lovskega osebja, čuvajev itd.	25,000.000 K
Lovske najemnine	7,000.000 „
Povračilo škode, ki jo povzroča divjačina po poljih	4,000.000 „
Lovski režijski troški	10,000.000 „
Takse za lovske karte	1,750.000 „
Lovska oprema in obleka	8,000.000 „
Troški za vožnje	4,000.000 „
Drugi izdatki	4,000.000 „
Krogle, municija	2,500.000 „
Plačilo za strele	2,500.000 „
Carine	1,000.000 „
Prevažanje divjačine	350.000 „
Vsota	69,100.000 K
Prodalo se je divjačine za	9,000.000 „
Lov stane torej letnih	60,100.000 K

torej okroglo 60 milijonov kron! Ta vsota je velikanska. Poročilo zatrjuje, da ni previsoka. K vsoti prispevajo avstrijski bogatini, pa tudi bogati tujci drugih držav, ki pridejo k nam lovit. Od lova žive mnogi obrtniki in tvorničarji (puškarji, usnjarji, krojači, čevljarji, suknarji, izdelovalci hranil za pse in divjačino itd.) in lovski uslužbenci. Za lovce je lov zdrav, za druge stanove denarno koristen. Lovsko poročilo trdi dalje, da tudi kmetje zaradi lova le pridobimo. Kako se pa to strinja z našimi pritožbami o škodi, katero povzroča divjačina na naših vrtovih in poljih?

Zahtevajmo zavarovanje za starost in onemoglost kmetkega ljudstva! Koristi od zavarovanja ne bo imel le posameznik, ampak tudi občina, dežela in država, ker bo odpadla skrb za reveže. Prenehalo bo nesrečno užitkarstvo, ki povzroča mnogim „starim“ toliko grenkega trpljenja. Država ima dolžnost skrbeti tudi za nas kmete: Vsak izmed nas bi moral biti zavarovan za starost in bolezen. Vlada naj se pouči med ljudstvom, preiskovanje zaradi zavarovanja naj bi se pričelo. Zneski za življenske potrebe starega kmeta so razmeroma majhni, država bi ne trpela toliko pri tem, če bi se izvršila ta prepotrebna zahteva.

Stolčeno oglje za piščeta in kokoši. Primešajmo vsak teden 2 krat piči stolčenega oglja, ki prepreči, da ne dobe kokoši nevarne driske.

Kako se nam kmetom godi v Avstriji. V zadnjih 25 letih je bilo v Avstriji po sodnji prodanih 220 tisoč kmetij, to je povprečno 24 do 25 kmetij na dan. Dolga je bilo na teh posestvih 1500 milijonov kron, izkupilo se je zanje le 854 milijonov. 220.000 kmetških rodbin je bilo torej izgnanih, to je, če računamo 5 glav kot eno rodbino: več kot milijon ljudi nesrečnih. Iz kmetškega prebivalstva izhaja torej največ dninarjev, ki žive le od tega, kar si zaslužijo isti dan.

Na Nemškem, kjer je cepljenje prešičev proti škrlatici že precej navadno, prenehuje ta bolezen polagoma. Posestniki kličejo živinozdravnika tudi, če se pokažejo prvi znaki bolezni, da cepi žival, kar mnogokrat še pomaga.

Pozor pri razdelbi skupnih zemljišč!*)

S postavo z dne 26. oktobra 1887, dež. zak. št. 2. iz l. 1888., so bile na Kranjskem vpeljane agrarske operacije za razdelbo skupnih zemljišč in uredbo dotičnih skupnih pravic do njih uživanja in oskrbovanja.

Vsled ogromnega števila skupnih zemljišč in primeroma majhnega števila organov, ki so jim v zmislu prej omenjene postave poverjeni tozadevni posli, pa delo, žal, ne napreduje tako naglo, kakor bi želele posamezne soseske, ter traja včasih po več let, preden pride ta ali ona na vrsto.

Ni dvoma, da se bo vsled tega pri agrarskih operacijah v kratkem pomnožilo zemljemersko osebje, treba je pa, da posluje zopet deželni zbor ter dovoli potrebna sredstva. Preden se pa to ne zgodi, je treba nekoliko potrpeti.

V zadnjem času se opaža, da se ponujajo, posebno po Notranjskem, soseskam razni zasebni zemljemerci in da jim néstrpni upravičenci sedajo na limanice, kar je z ozirom na zasebne koristi posestnikov in pa tudi iz stališča narodnega gospodarstva le obžalovanja vredno.

Zakaj so se vpeljale agrarske operacije?

Pred uveljavljenjem omenjenega zakona o agrarskih operacijah se je mogla glavna in nadrobna razdelba skupnih zemljišč le tedaj izpeljati, če so se v tem ze-

dinili vsi upravičeni posestniki. Posamezni posestniki so mogli zahtevati oddelitev svoje pravice le pod posebnimi pogoji (§ 830. itd. obč. drž. zak.). Ne glede na te pogoje je bila vsaka taka oddelitev tako težavna in draga, da je bila le v najredkejših slučajih mogoča.

Če se prosi za razdelitev v agrarnem postopanju, zadostuje, da jo zahteva tretjina upravičenih posestnikov; v tem slučaju se razdelba mora izvršiti, izvzemši le gozdna tla, kjer se sme zabraniti, če bi bila kvarna skrbnemu gojenju posameznih gozdnih delov in primernemu gospodarstvu z njimi.

Razdelbe, ki so jih prej napravili zasebni zemljemerci, so bile večinoma neveljavne in za nje izdani denar je bil zavržen, ker jih ni bilo mogoče spraviti v zemljiško knjigo, če le eden izmed sopesstnikov ni bil zadovoljen s svojim deležem. Zgodilo se je pa gotovo le v najredkejših slučajih, da bi bili vsi zadovoljni. Pa tudi ni čuda temu, če se pogledajo razdelbe ki so jih dosedaj izvršili zasebni zemljemerci. V gozdih so rezali jermena brez ozira na kakovost tal in izvozna pota; v gmajnah (pašnikih itd.) so razkosavali svet na nebroj koscev, neglede na gospodarske potrebe ter na deležne pravice posestnikov in brez ozira na različno vrednost sveta. Kdor je imel srečo, je dobil navzlic majhni pravici lep delež, deset drugih pa slabe. Ni dvoma, da so se vršile v mnogih slučajih tudi velike pristranosti in nepravilnosti. Nadzorstva ni bilo in odgovornost zemljemerca ničeva. Vteknil je denar za svojo slabo razdelbo v žep, ne da bi ga mogel kdo prisiliti, da povrne storjeno škodo. Da je bila razdelba tudi v gospodarskem oziru popolnoma nepravilna, zato se še zmenil ni nihče. Največje veselje so imeli upravičenci, če so mogli za deleže srečkati, torej hazardirati s svojimi pravicami. Edino pomoč zoper take slabe razdelbe so imeli oškodovani posestniki v tem, da so s svojim ugovorom preprečili njih izvršitev v zemljiški knjigi. Sicer je bila pa izvršitev v zemljiški knjigi težavna in je stala mnogo denarja, tudi če ni nihče ugovarjal.

Kako je stvar pri agrarnem postopanju?

(Konec prihodnjič.)

Po svetu.

Tudi lekarnarji podraže zdravila. Če pa kmetica piščanca za 10 h višje ceni ali za l mleka 1 h več zahteva, je že po velikih mestih ogenj v strehi!

Japonska na potu državnega socializma. Ko je bila končana vojna z Rusijo, je upala Japonska, da propade Rusija tudi v gospodarskem oziru in je zato začela proti njej ljuto gospodarsko vojno. Ali japonska industrija in japonski kapital sta bila le pre-slaba, da bi mogla takoj izprva uspešno tekmovati z Evropo, in tako so novo ustanovljena japonska podjetja opešala drugo za drugim. Tačas je v Kini padla vrednost srebra in ko je še v Severni Ameriki nastala usodna denarna kriza, dozorela je tudi japonska kriza do vrhunca. Gospodarstvo ni napredovalo, pešala je in-

*) Ponatisnili na željo »Kmet. družbe« iz »Kmetovalca«.

dustrija, državne obresti pa so znašale 404 milijone kron. Vsa prometna podjetja, tobak, sladkor, itd. so zastavljena. Riž, glavna hrana japonskega naroda, je bil tako težko dobiti, kakor ob veliki lakoti ali prav slabi letini. Prošlo leto je bila Japonska na robu finančnega propada. Državnemu zboru je bila poglavitna naloga, kako se rešiti propasti, in ko se je odločil, da opusti monopol na riž, zvišal je ceno tobaku za 30 % in namerava monopolizirati sladkor in petrolej. — Tako bo imela Japonska v kratkem monopol na sol, petrolej, tobak, sladkor, alkohol in žveplenke. Tako tira sedanja finančna kriza Japonsko v državni socializem.

Čehi in Nemci. Nemška nestrpnost je tako brezobzirna, da se Čehom ni dovolilo igrati na Dunaju. Minuli teden so odgovorili Čehi v svojih listih tako: „Kdor izmed nas Čehov neče biti sokriv ponižanja češkega jezika, naj odkloni zvezo z dvojezičnimi tvrdkami, ki imajo na svojem blagu dvojezične napise, z dvojezičnimi gostilnami, ki rabijo dvojezične jedilne listke po praških gostilnah. Očistimo narodno gostilne in prenočišča, prodajalne in sicer zato tem hitreje, ker nas bo posetilo letos iz slovanskih dežel toliko gostov“. (Spominjamo na vabilo „kmet. družbe“ v predzadnjem Notranjcu.) „Naj bi praški Čehi in sploh vsi Slovani hujskanje in sovraštvo, katero trpimo na Dunaju in drugih krajih poplačali tako, da bi svoje slovanske dežele vselej tudi v čistem slovanskem oblačilu pokazali, kar je naša naravna pravica, naša naravna dolžnost. Danes nas k temu primora korist sovražnega naroda.“

Grozno maščevanje zavoljo nezvestobe. Na reki Kler so zapazili francoski uradniki pred par meseci majhen splav. Ko so ga s čolnom zasledili, se je nutil veslarjem grozen prizor. Na splavu je ležala ženska z razpetima rokama in sicer na hrbtu, na njej pa mrtev mož. Obe trupli sta bili z dolgimi žreblji skozi roke in noge skupaj pribiti. Ženi je bilo na obrazu videti — ustnice je imela namreč zašite — kako strašne muke in bolečine je morala prenašati, predno se je poslovila od tega sveta. Na koncu splava pa je še ječal majhen otrok, k deskam privezan, ki pa je kmalu izdihnil po rešitvi. Pri truplih so našli majhen listič, na katerem je bilo zapisano, da je tako maščeval mož nezvestobo svoje žene. Žena je bila najbrž iz odličnih krogov, ker je bila oblečena v fino svilo. Mož je bil šele kakih dvajset let star.

Tako se jih mora. Neki slovenski gospod iz Kranjske je sedel v krčmi, v kateri je ob čaši vina čital „Piccolo“ neki italijanski mladič. Nekaj je moralo možička strašno jeziti, da je vsak čas pogledal od časopisa stran in rentočil „porchi Schiavi“. Odloživši

časopis je začel na glas zabavljati Slovincem ter jih napram natakari obkladati s priimki, kakršne samo Italijani zmorejo. Zabavljal je tem bolj, ko je opazil, da se je začel slovenski gospod nekam začuden in srdit obračati proti njegovi mizi. Lahonček si je mislil: hvalabogu, zdaj imam hvaležno tarčo, se obrnil k slovenskemu gospodu in rekel: „Veste, častiti gospod, jaz imam po tretji čaši vina navado, da se malo spomnim teh porchi Schiavi“. Našinec pa se je čisto mirno odzval: „Veste, mladenič, jaz imam pa navado, da ob tretjem vrčku sitnim smrkolinom dajem po tri do štiri zaušnice. In vidite, če Vas zanima, zdaj-le mi natakarica ravno nese tretji vrček“. Lahonček je utihnil in ko se je Slovenec spet ozrl, je bila soba prazna. Skoz stranska vrata jo je Menelikov junak popihal, komaj je začutil krepko besedo v tistem jeziku, ki ga taki-le izzivači najbolje razumejo.

Za kratek čas.

Klin s klinom. „Čujte Špela, vaše hčere bi ne hotela za deklo. Vse se je prime, kar zagleda.“ Špela: Ravno za vas bi bila zato dobra. Saj nimate pri vas ničesar.

Gospa. „Zopet sem Te dobila, da si poljubil novo kuharico.“

Gospod: „Prav Ti je. Zakaj jih pa vedno menjaš?“

Klepetulja je šla k župniku in se pritožila, da se ne more postiti, ker je telesno preslaba. „Pa se postite z jezikom!“ je bil odgovor.

Vabilo

k

OBČNEMU ZBORU

Mlekarne in sirarne v Postojni,

registrovane zadruga z neomejenim poroštvom,

kateri se vrši

dne 26. aprila 1908 ob 1. uri popoldne

==== v občinski pisarni. ====

• • •

DNEVNI RED:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo blagajnika.
3. Odobritev letnega računa.
4. Volitev dveh članov nadzorstva.
5. Raznoterosti.

Predstojništvo.

Postojna, 17. aprila 1908.

Budjejeviško pivo se bo točilo v gostilni Garzarolli v Postojni

III s početkom velikonočnih praznikov in naprej. ••• Pivo se prodaja tudi na debelo.

Loterijske številke.

Dunaj, 18. aprila 63 64 35 70 47
 Brno, 28. aprila 38 10 69 75 90

Zahvala.

Povodom smrti naše drage matere, oziroma stare matere, prastare matere itd. gospe

Terezije Krapež

došlo nam je od vseh strani toliko tolažilnih sožalj, da nam ni mogoče vsem se zahvaliti. Zahvaljujemo se tedaj tem potom preč. duhovščini, p. n. gospodom uradnikom za častno udeležbo pri pogrebu, p. n. gosp. pevcem salonskega orkestra za krasno nagrobno petje, vsem p. n. gospem, ki so spremljale krsto in nosile vence, vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za darovane vence in vdeležbo pri pogrebu, dalje cenjenemu občinstvu od tu in okolice, ki je v tako častnem številu spremilo drago pokojnico na njeni zadnji poti. Vsem stotera in iskrena hvala!

Žalujoča rodbina Kuttin-ova.

Kašelj!

5245 notarsko poverjenih spričeval dokazuje, kako zdravilne so

Kaiser-jeve**Kdor**

ljubi svoje zdravje, ga odpravi.

prsne karamele s 3 smrekami

Zdravniško preizkušeno in priporočeno zoper **kašelj, hripavost, katar, zaslišenje, krčeviti in oslovski kašelj.**

Zavoj 20 in 40 vin. Škatljica 80 vin.

Zalogo ima **I. Hus**, lekarnar v **Vipavi**.

Dober polnomasten sir

v poljubnih množinah na debelo in drobno ima po nizkih cenah na prodaj

Mlekarska zadruga na Prestranku.

Samo še dokler je kaj zaloge.

Mladega, lepega

bika simendolske pasme

proda

Matija Šibenik, posestnik v Postojni.

Želodečne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodečne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodečni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v.

priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

F. Kuttin**Postojna**

priporoča k stavbeni sezoni svojo zalogo vedno svežega

„Portland-cementa“

po dnevni ceni. ○ Hlev za voznike je brezplačno na razpolago.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
 — dopoludne. —

☐☐☐

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osobni kredit po 6% .

☐☐☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**, posojila se izplačujejo le ob **petkih**.